

Tapymas kaip Dievo dovana

Dailininkas Darius Kairaitis džiaugiasi laisve kurti ir iš to gyventi. Čia – su paveikslo „Tėve mūsų“ reprodukcija. Asmeninio albumo nuotr.

Aplinkkeliais – į pasaulimą

Kelias, kuris nebuvo nei tiesus, nei paprastas, nei prognozuojamas. Nei per meno mokyklas jis vingiavo, nei per dailės akademijas suko – vedė kitaip, bet atvedė, kur reikia. „Prieš tryliką metų (tuomet man buvo 42-eji) teko rimtai pergaltoti, kaip aš gyvenu: atsisakiau alkoholio, supratęs, kad savo pastangomis aš iš šio reikalo neišsikapstysiu, Vilniuje perėjau Minesotos programą, ten atradau Dievą. Dabar trylikti metai gyvenu blaiviai, ramybėje ir be įtampų. Pokyčiai, kurie įvyko, pakeitė santykius, atmosferą šeimoje, įsivyravo gyvenimo tvarka, harmonija ir darna. Žinoma, gyvenimas liko pilnas iššūkių, bet svarbu, kaip aš dabar viską priimu, kaip į tai reaguju. O reaguju ramiai“, – taip Darius pradeda savoėjimo į tapybą istoriją.

Tapyba atsirado kaip visiškai kitokia – naujo – gyvenimo

„Nešantis šviesą“, „Ikvėpimas“, „Palaiminimas“, „Paskutinių lapų išleistuvės“, „Atokvėpis“, „Tėve mūsų“, „Piligrimas“... Tai dailininko Dariaus Kairaičio paveikslų pavadinimai. Pripažinkime, šiek tiek magiški, šiek tiek paslaptingi ir šiek tiek intriguojantys. Kaip ir paties dailininko kelias į tapybos pasaulį.

Rasa ŽEMAITIENĖ

būdo pasekmė. Juk kai baigėsi smagūs pasisėdėjimai su draugais, kompanijos ir pirtelės, atsirado daug laisvo laiko, kurį reikėjo užpildyti. „Tapyba, žinoma, nenukrito kaip perkūnas iš giedro dangaus. Bet tai, kad vaikystėje ir jaunystėje mėgau piešti pieštuku, tušinuku ir dar labai patiko braižyti, prisiminiau. Nors tapyba, pamenu, nepatiko. Tiesa, visus savo menus buvau pametęs, o prie dažų net ir neprisilietęs. Bet ateina laikas, ir Dievas duoda dovaną, kurią pats turi išsipakuoti“, – pasakoja Darius, mums beiškant paslėptų talento šaknų.

Ir ta dovana, matyt, pateikiama įvairiais būdais. Dariui tai nutiko labai paprastai: namuose darė remontą, sėdėjo su žmona tarp išdažytų tuščių sienų ir galvojo, kaip čia jas padekoruoti. Peržiūrėjo dailininkų siūlomus paveikslus, pamatė kainas ir suprato, kad nelabai ką gali įpirkti. Kilo mintis nupiešti pačiam. „Juo labiau kad šeimais gyveno dailininkas Danielius Rusys, kuris tapydavo lauke pasistatęs molbertą. Šovė mintis paklausti, kur jis viską perka. Pamaniau, nusipirksiu dažų, rasiu internete kokią nors abstrakciją ir nutapysiu. Argi tai sudėtinga? Paklausiau, jis viską papasakojo, aš visko prisipirkau ir tuomet prasidėjo... magija“, – pasakoja Darius savo istorijos etapą, kai rankoje jau teptukas, o iki dailininko – vos keli potėpiai...

Žmogeliukų įkvėptas

Chai! Taip tikrai neįvyko. Abstrakcijos tarsi užsispyrė ir nepasidavė, pašnekovas suprato, kad

lašas dažų akimirksniu viską gali pakeisti, vienas teptuko potėpis – viską sugadinti, ir iki dailininko – toli kaip iki Mėnulio. Bet dialogas su tapyba vis dėlto jau buvo užsimezgęs. Darius sėdėjo internete per dienas ir naktis: skaitė, žiūrėjo, mokėsi, maišė dažus, rinko informaciją ir vis bandė iš naujo. Sako, buvo labai užsidegęs – tapybos pasaulis tarsi pasiglemžė visas jo mintis. Vis dėlto didžiausias atradimų lūžis įvyko tuomet, kai jis atrado skulptoriaus iš Sankt Peterburgo Romano Šustrovo žmogeliukų ar angelų skulptūreles. Susirūpinę jų veideliai ant išraiškingų kūnelių bylojo skirtingas istorijas, savas žinutes. Sunku paaiškinti, kuo tai užkabino Darių, bet užkabino taip, kad jis skulptoriui parašė laišką ir paprašė leidimo jas piešti. Gavo. Užsidarė kambaryje nuo viso pasaulio ir nutapė kelis darbus. „Tuomet nusiunčiau skulptoriui parodyti. Jis juos labai gerai įvertino, o tai man suteikė daug pasitikėjimo ir įkvėpimo, nes mano darbai, ir dar pirmieji, patiko rimtam menininkui profesionalui. Tačiau ilgai iš jo nebegavau laiškų. Netrukus sužinojau, kad menininkas mirė nuo kovidu. Buvo labai gaila. Bet aš jau buvau aptikęs savo atradimus ir išsigryninęs savo kūrybos filosofiją. Matyt, dėl tų žmogeliukų... Paveikslas, mano akimis, privalo turėti personažą, per kurį pasakotų istoriją“, – kalba Darius.

Tiesa, dabar žmogeliukus ir jų istorijas jis kuria jau į nieką neįsivalgydamas – taip, kaip pavyksta. Kartais kūrybą maitina prisiminimai, kitą kartą – neseni

įvykiai, o būna, ranką vedžioja tiesiog įkvėpimas, todėl sunku paaiškinti, kaip atsiranda vienos ar kitos paveikslų siužetas. „Žiūrėdamas į savo paveikslus pats dažnai netikiu, nuolatos nustembu, kad juos nutapiau aš. Dabar jau žinau, kad kiekvienas žmogus yra apdovanotas vienokiu ar kitokiu talentu. Juk visi mes sukurti pagal Dievo paveikslą, vadinasi, turime talentą ir patys esame kūrėjai. Tereikia mokėti jį atrasti, išpakuoti ir pradėti naudoti“, – tvirtina pašnekovas, pats tai patyręs.

Kūrybinė virtuvė

Šiandien Darius jau neužsima kitais darbais. Tapyba – jo darbas ir pragyvenimo šaltinis. Tiesa, juokiasi, namų sienų savo paveikslais nenukabino, tačiau keli kabo. Neturi ir studijos – vis dar tebetapo miegamajame. Žmona išeina į darbą, o vyras lieka vienas ir dirba. „Žmona Edita – mano mūza, įkvėpėja, kritikė, pirmoji, kuri visada viską mato: ir procesą, ir rezultatą. Jos nuomonės dažnai klausiu, nes kartais akys pripranta ir ko nors imi nematyti“, – pasidžiaugia pašnekovas. Nėra studijos, todėl ir dailininko darbai – ne didžiausių formatų. Paveikslai su žmogeliukais iš pradžių buvo 50 x 40 cm, dabar – 50 x 60/70 cm dydžio. Darius prisipažįsta, kad toks formatas patogesnis susikoncentruoti ir matyti visumą.

„Pajauti vėją“

Per kiek laiko sukuriamas darbas? Greičiausiai – per dvi savaites, įprastai – per mėnesį, o būna, atidedamas pusmečiui... „Bet kai sugrįžtu po pusmečio, nutapau greitai, užtenka savaitės ar poros, nes jau žinau, kaip turi būti. O atidedu todėl, kad vis nerandu to, kas kabintų: detalės ar emocijos. Tuomet atidedu ir tarsi laukiu to žinojimo, galbūt įkvėpimo. Žmona sako, kad viskas baigta, o man – dar ne“, – varstome Dariaus kūrybinės virtuvės duris.

O jos veriasi ir veriasi naujomis istorijomis, kaip ir patys dailininko paveiksliai. Po daug sluosniais slypi istorijos, nes toli gražu ne visada pirminis eskizas virsta paveikslu. „Štai, pavyzdžiui, paveikslas su angelu „Nešantis šviesą“. Iš pradžių buvo piešiamas angelas, sėdintis Palangos pajūrio kopose ir žiūrintis į besileidžiančią saulę. Neva, atostogos baigėsi, ir mes visi paliekame dalelę savęs pajūryje. Tačiau pajutau įsivėlęs į realizmą, nepagavau emocijos ir ryte viską, išskyrus angelą, nudažiau juodai. Ir tuomet ėmė rasti istorija su angelu, kuris rankoje turi lazdele, o jos viršuje – saulutė, pavirtusi į šviesuliuką. Tapiau ir man prieš akis iškilo Trakų bažnyčios zakristijonas, kuris ateina ir prieš mišias ilgu degtuvu uždega altoriaus žvakes. Taip atsirado visai kita istorija. Dabar jau žinau, kad per prievartą ar be įkvėpimo istorijos nenutapysi. Tapyba yra mano vidus, o dažai ir drobė – priemonės perteikti, kaip jaučiu gyvenimą“, – pasakoja Darius.

Abstrakcijos – kaip atradimų erdvė

Šiandien šalia žmogelių, dažniausiai užsimerkusių, mįslingai nugrimzdusių į savo ramybę ir Dariaus pavadintų dekoratyviniu simbolizmu, randasi ir gana spalvingų abstrakcijų. Tačiau jos, pasirodo, yra tik menininko žaidimas ir poilsis nuo žmogelių draugijos, o kartu ir atradimų erdvė, kurioje mokomasi kaip derinti spalvas, išgauti naujus atspalvius – padaryti pertrauką tarp istorijų „rašymo“ teptuku. „Pirmu smuiku tebegroja žmogeliukai. Jie emociškai paveiklesni, visada siunčia kokią nors žinią. Paveikluose su jais – daug simbolių detalių. Man svarbu, kad žmogus, žvelgdamas į mano paveikslą, patirtų teigiamą emociją: ramybę, šviesą, džiaugsmą. Tokią kryptį pasirinkau beveik sąmoningai: pasaulyje labai daug triukšmo, chaoso. Norisi šviesos, žmogui pasakyti gerą žodį, o aš tikiu, kad mano žmogučiai juos ir sako. Dar smagiai, kai žmonės tai pajaučia, įvertina, dalijasi pojūčiais. Man tai – didžiausias įvertinimas“, – atvirauja dailininkas.

Darbų pavadinimai? Menininkas juos sugalvoja kaip varžtus, pro kuriuos galima eiti, bet toliau žiūrovas turi keliauti pats, visad paliekama erdvės jo emocijoms ir interpretacijoms. „Štai, pavyzdžiui, paveikslas „Atokvėpis“ su angeliuku, sėdinčiu ant uolos, yra apie tai, kad mes gyventume teisingai ir savo angelui sargui, kurį kiekvienas turime, leistume šiek tiek ats-

pūsti. O viena moteris jį skaito kaip priminimą ir ženklą, kad reikia sustoti gyvenimo bėgime, pasirūpinti savimi ir atsikvėpti. Iš principo labai panašu, bet istorija perleidžiama per savo patirtis ir matoma šiek tiek kitaip“, – paaiškina dailininkas.

Reprodukcijos netrukdo

Paklaustas, ar lietuviai mėgsta puošti namus paveikslais, Darius pasidalija savo įžvalga: „Galiu pasidžiaugti savo paveikslų unikalumu: dažnai paveikslų reprodukcijas žmonės perka ne dėl puošybos, o dėl jų skleidžiamos istorijos. Viena moteris paveikslais jau uždegė beveik visas vieno kambario sienas ir perėjo į kitą. Sako, jai su jais gera, šilta, jauku. Žinoma, yra ir derinančių prie interjero. Būna, žmonės siunčia namų nuotraukas ir prašo parinkti reprodukciją. Svarbiausia – mano žmogeliukai žadina jausmus. To ir siekiu, ir tai jau žinau.“ Turbūt pastebėjote, kad kalbai pasisukus apie paveikslų įsigijimus, Darius pasakoja apie reprodukcijas, ir ne veltui. Pasirodo, nuo pat savo tapybos pradžios originalų beveik nepardavinėja, antraip... neturėtų darbų parodoms, kurių vis pasitaiko. Štai balandį paroda vyks Vievio kultūros centre, o prieš Kalėdas – Seimo rūmuose. Tačiau dailininkas svarsto, kad jau reikės ką nors daryti su kolekcija, nes ji plečiasi.

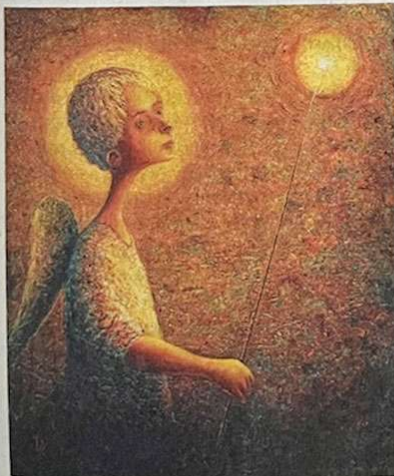
Beje, paklaustas, ar reprodukcijų bumai, pastaruoju metu užplūdęs rinką, jos neiškrepia ir nedevalvuoja meno vertės, Da-

rius sako, kad greičiausiai nei: kas išgali, perka originalus, o įsigyti reprodukuotus mėgstamų autorių kūrinius gali kur kas daugiau žmonių.

„Malonė“ už malonę

Pasmalsavus, ar jau nutapytas paveikslas, kuris menininko namų greičiausiai nepaliks, Darius papasakoja dar vieną istoriją iš tų, kurios žvelgiant į ramiai užsimerkusius žmogeliukus ir yra pačios įdomiausios. „Visi jie – mano vaikai, bet emocine prasme yra labiau ir mažiau paliečiantys asmeniškų potyrius bei istorijas. Vienas tokių paveikslų – „Malonė“: stovi žmogeliukas, aplink – giluma, tamsa ir valtis. Jame iš tiesų – mano gyvenimo istorija. Per Dievo malonę man pavyko pasiekti šviesų krantą, nurimo mano gyvenimo jūra, liovėsi bangavimai, išėjau iš tamsumos, ir šiandien esu kitoks. Vėliau įžvelgiau jame ir biblinę istoriją. Pirmieji Jėzaus apaštalai buvo žvejai, kurie juo patikėjo ir pradėjo sekti. Mano žmogeliukas – su žvejo apranga, taigi tarsi tų žvejų prototipas. Šis paveikslas, ko gero, užsisbus namuose“, – svarsto Darius.

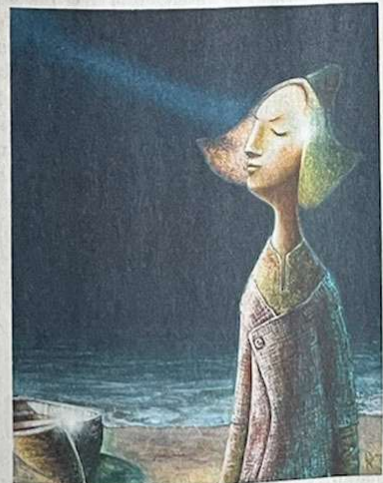
Taigi į klausimą, ką jam davė tapyba, beveik ir atsakytą. Vis dėlto dailininkas priduria: „Galimybę daryti, kas patinka, ir iš to gyventi. Todėl labai nenoriu, kad kada nors tapyba išvirstų į prievolę. Noriu pasilikti laisvę ir smagumą kurti, neturiu ambicijų kam nors ką nors įrodyti – tiesiog kuriu, mėgaujuosi, turiu daug planų ir idėjų ateičiai, ir tai labai džiugina.“

„Nešantis šviesą“

„Atokvėpis“

„Malonė“